

*Dementie:
witstel of afstel?*

Ravels, 21 september 2022

Expertisecentrum Dementie Tandem vzw
Arrondissement Turnhout
Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout
T: +32(0)14 47 83 71
tandem@dementie.be
www.dementie.be/tandem

Liesbeth Van Eynde
Coördinator Tandem & dementie-expert

Tandem –
expertisecentrum
dementie

de Bib
Ravels

1

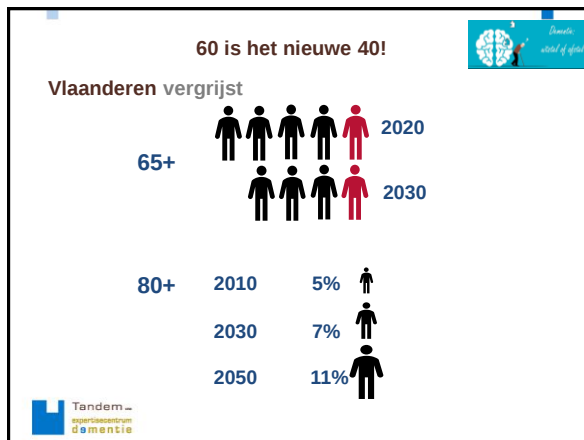
2

Stel je voor.....

Tandem –
expertisecentrum
dementie

3

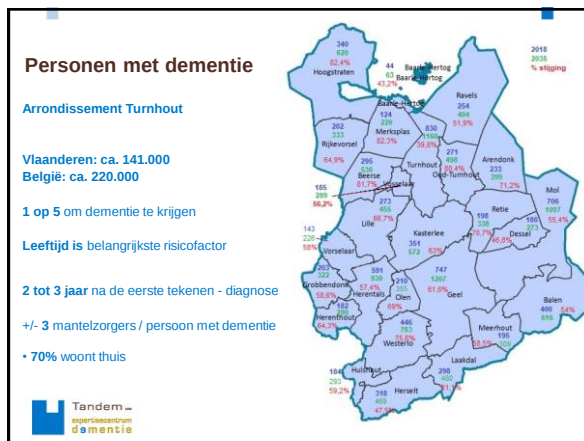
4

Wat gaat ieder van u met een grote mate van zekerheid worden?

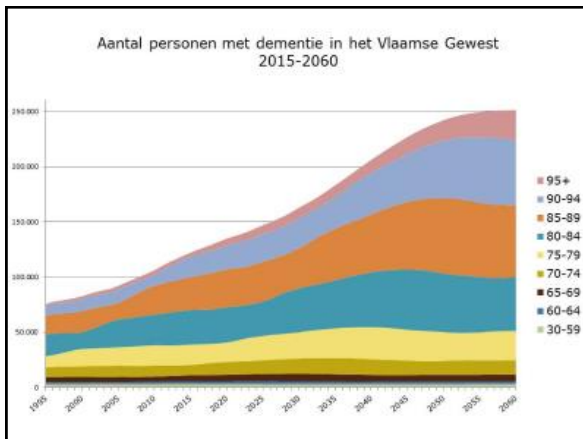

Tandem –
expertisecentrum
dementie

5

6

7

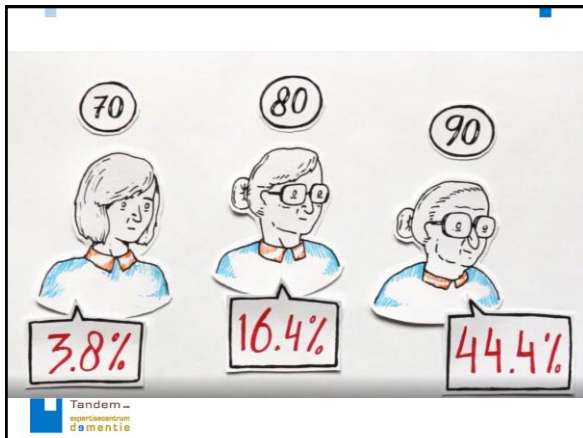
Juist of fout?

Vrouwen hebben meer kans om dementie te krijgen

JUIST

Tandem –
expertisecentrum
dementie

8

9

Juist of fout?

De persoon die als vermist wordt opgegeven, is slechts 42 jaar. Hij kan nog niet aan dementie lijden.

FOUT

Tandem –
expertisecentrum
dementie

10

Beeldfragmenten
Impact van diagnose op mensen met dementie

Bron: Omgaanmetdementie.be

Tandem –
expertisecentrum
dementie

11

Juist of fout?

Vergeetachtigheid, karakterverandering, boosheid, verward zijn, dingen zien die er niet zijn, ... duiden zeker op dementie.

FOUT

Tandem –
expertisecentrum
dementie

12

DEMENTIE

=

- Een hersenaandoening waarbij er sprake is van een achteruitgang van vermogens
- Eerst vermindert het geestelijk functioneren, later takelen mensen ook lichamelijk af
- Daardoor wordt het normale zelfstandig leven steeds moeilijker

Tandem –
expertisecentrum
dementie

13

Juist of fout?

Dementie is niet te genezen.

JUIST

Tandem –
expertisecentrum
dementie

14

Dementie is helaas nog niet te genezen

Chronisch : een langdurig proces en blijvend
Progressief : het proces gaat steeds verder
Onomkeerbaar : er is geen genezing mogelijk

Tandem –
expertisecentrum
dementie

15

Juist of fout?

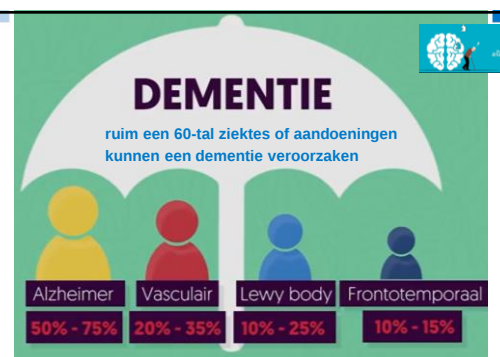
Mr Peeters, 73 jaar, heeft de ziekte van Alzheimer. Zijn dochter heeft nu 1 op 2 kans om de ziekte ook te krijgen.

FOUT

Tandem –
expertisecentrum
dementie

16

DEMENTIE

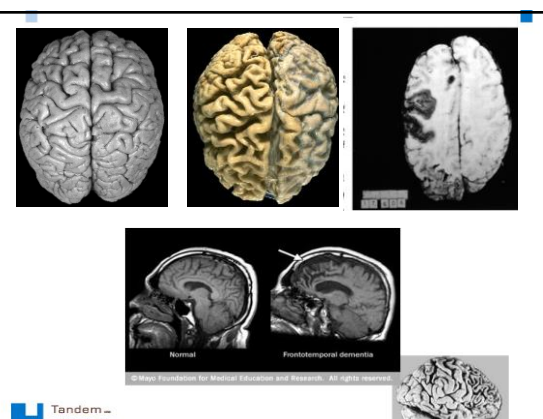
ruim een 60-tal ziektes of aandoeningen kunnen een dementie veroorzaken

Alzheimer	Vasculair	Lewy body	Frontotemporaal
50% - 75%	20% - 35%	10% - 25%	10% - 15%

Dementie is een verzamelnaam voor een aantal vormen van dementie.

Tandem –
expertisecentrum
dementie

17

Tandem –
expertisecentrum
dementie

18

**Wat stond er op de 1ste dia?
Hoeveel herinner je nog?**

Tandem –
expertisecentrum
dementie

19

Tandem –
expertisecentrum
dementie

20

Hoe werkt ons geheugen?

Waarnemen → **Korte termijn-geheugen** ↔ **Lange termijn-geheugen**

Werkgeheugen
gedurende
30 seconden

Inprenten / oproepen

Tandem –
expertisecentrum
dementie

21

Wat is vergeten?

Twee soorten vergeten

Inprentingstoornissen:
informatie is niet opgeslagen in het lange termijn geheugen,
waardoor ze ook niet kan worden opgeroepen

Oproepingstoornis:
het ophalen van informatie uit het lange termijn geheugen

Tandem –
expertisecentrum
dementie

22

Het geheugen wordt beïnvloed door...

Lichamelijke ongemakken

- Slecht slapen
- Alcohol
- Aandoeningen: infectie, suikerziekte...
- Vitaminetekorten
- Hersenschudding, narcose, menopauze
- Pijn & vermoeidheid
- Medicatie (bijwerking of door combinatie)

Tandem –
expertisecentrum
dementie

23

Het geheugen wordt beïnvloed door...

Psychosociale factoren

- Zorgen - alledaagse besommeringen (geld, gezondheid, kinderen)
- Gevoelens van somberheid, neerslachtigheid, gespannenheid, stress
- Rouw
- Storende omgevingsfactoren

Vragen veel aandacht
waardoor minder goede concentratie
en minder interesse in de omgeving.

Tandem –
expertisecentrum
dementie

24

Het geheugen bij ouder worden

Gaat trager:

- Opnemen van informatie
- Verwerken van informatie
- Opslaan van informatie
- Oproepen van informatie (oproepingstoornis)

Meer moeite om aandacht gericht te houden (concentratie)

Filteren van overbodige informatie wordt moeilijk

Maar.... wel efficiënter

25

Ouderdoms-vergeetachtigheid

- Heeft iedereen last van
vb af en toe naam vergeten
- Lastig
vb sleutels van de auto
- Enkel geheugen
vb vergeten zeggen dat iemand heeft gebeld
- Details van gebeurtenissen
vb melk uit de winkel
- Oproepingsstoornis
Vb vergeten wat je ging doen

Dementie

- 6% boven 65 jaar
vb kleinkind naar kind noemen
- Hulpbehoevend
vb autorijden
- Meer dan geheugen
vb vergeten dat er iemand heeft gebeld
- Hele gebeurtenis niet herinneren
vb melk voor de 3de keer meebrengen
- Inprentingstoornis
vb taken onafgebroken laten

26

27

10 Waarschuwingstekens

1. **Geheugenverlies**
2. **Moelijkheden bij de uitvoering van normale taken**
3. **Taalstoornissen**
4. **Desoriëntatie in tijd en ruimte**
5. **Oordeelsstoornissen**
6. **Stoornissen in het abstracte denken**
7. **Voorwerpen verkeerd wegleggen**
8. **Veranderingen in stemming/gemoed**
9. **Persoonlijkheidsveranderingen**
10. **Verlies van initiatief**

!!! niet tijdens acute verwardheid (delirium) of (zware) depressie!!!

28

OBSERVATIE VAN GEDRAGSVERANDERINGEN BIJ EEN NIET PLUS GEVOEL

BIJ CLIJNTEN IN DE THUISZORG

cliënt:
observator:
datum:

geheugen

complex en abstracte handelingen

Vergest de cliënt steeds welke dag het is?	JA	NEE	?
Verstelt de cliënt regelmatig hetzelfde verhaal tijdens een gesprek?	JA	NEE	?
Valt de cliënt vaak in herhaling zonder het zelf te beseffen?	JA	NEE	?
Kan de cliënt regelmatig niet op woorden komen?	JA	NEE	?
Merk je aan het antwoord, dat de vraag niet begrepen is?	JA	NEE	?
Heeft de cliënt tijden door elkaar?	JA	NEE	?
Kent de cliënt de waarde van het geld, kan de cliënt nog zelfstandig betalen?	JA	NEE	?
Is portemonnee of handtas regelmatig zoek?	JA	NEE	?
Opmerkingen?			
Lukt het nog om een maaltijd klaar te maken?	JA	NEE	?
Weet de cliënt nog op de juiste manier zijn maaltijd te gebruiken?	JA	NEE	?
Lukt het nog om zichzelf te wassen?	JA	NEE	?
Zo nee, mag je helpen?	JA	NEE	?
Wordt de kleding nog in de juiste volgorde aan gedaan?	JA	NEE	?
Weet de cliënt nog waarmee de medicatie moet worden ingenomen?	JA	NEE	?
Is er nog orde in de kasten?	JA	NEE	?
Heeft de cliënt moeite met het gebruik van elektrische apparaten?	JA	NEE	?
Opmerkingen?			

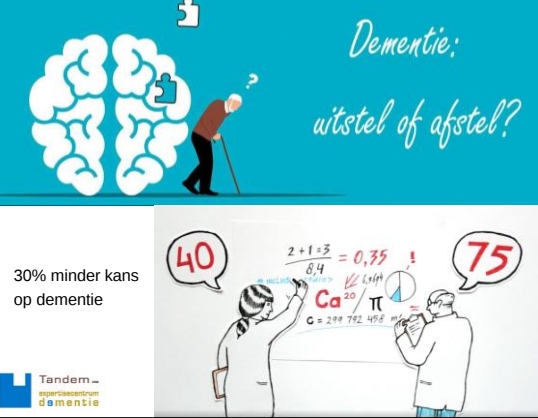

Downloaden via : www.dementie.be/tandem

29

Dementie: uitstel of afstel?

30% minder kans op dementie

30

5

Preventie van dementie

Laat je goed medisch begeleiden bij

- Hart- en vaatziekten
- Hoge bloeddruk
- Diabetes
- Te hoge cholesterol

Zorg voor je zintuigen

- Bril
- Hoorapparaat
- ...

Tandem –
expertisecentrum
dementie

31

Preventie: Fit in hart en brein

Tandem –
expertisecentrum
dementie

32

Preventie: specifiek voor het geheugen

Tandem –
expertisecentrum
dementie

33

Preventie: Fit in hart en brein

Een actieve levensstijl:

- Fysieke activiteit
- Cognitieve activiteit
- Sociale activiteit

Grootste effect als deze drie componenten gelijktijdig aanwezig zijn in een activiteit.

GOED VOOR JE HART
GOED VOOR JE HERSENEN

www.2voordeprijsvan1.be

Tandem –
expertisecentrum
dementie

34

Angst voor dementie

70 % van Vlamingen heeft angst van dementie

50 % van Vlamingen vindt dat de buitenwereld een verkeerd beeld heeft van dementie.

Tandem –
expertisecentrum
dementie

35

Beeldfragmenten

Impact van diagnose op mensen met dementie

→ Acceptatie of weerstand? Of?
Is dementie een vijandige indringer of een vreemde reisgezel?

Bron: Omgaanmetdementie.be

Tandem –
expertisecentrum
dementie

36

Hoe kunnen we enige ondersteuning bieden voor de persoon met dementie?

Het “van waarde willen zijn en blijven” staat centraal in de manier waarop mensen met de ziekte omgaan

- Van waarde zijn voor zichzelf
- Van waarde zijn voor anderen

Uit: onderzoek Steeman e.a. (2013)

Tandem expertisecentrum dementie

37

38

Ondersteuning
Steun aan persoon met dementie

Emotionele steun en hulp bij praktische dingen

- Eenvoudige, duidelijke taal
- Tijd geven om te verwerken wat gezegd is
- Structuur bieden
- Ga niet mee in de ontkenning, maar forceer niet als de persoon de schijn ophoudt
- Neem een realiteit ondersteunende houding aan
- Moedig aan om gevoelens en ervaringen te uiten, ook gevoelens van frustratie en boosheid
- Bied emotionele steun aan bij verlies. Geef geen advies, maar luister actief.
- Bevorder zelfstandigheid onder meer door onopvallende hulpmiddelen
- Neem niet over wat de persoon zelf kan, ook al neemt het wat meer tijd.
- Bied voldoende keuzevrijheid, maar begeleid waar nodig

Tandem expertisecentrum dementie

39

40

Dementiewegwijzer
Per gemeente info gebundeld

www.dementie.be/tandem

Dementiewegwijzer Ravels

Tandem expertisecentrum dementie

41

www.dementie.vlaanderen

- <https://www.alzheimerliga.be> (lotgenotencontact)
- www.dementie.be (alle expertisecentra in Vlaanderen)
- www.omgaanmetdementie.be
- www.onthoumens.be (vergeet dementie, onthou mens)
- www.dementie.be/kalender (activiteiten)
- <https://stopalzheimer.be/> (alzheimeronderzoek)
- <https://www.dementie.be/bidoc/> (informatiecentrum)
- www.jongdementie.info (jongdementie)
- <http://www.dementieennu.info/> (psycho-educatie voor mantelzorgers)

Tandem expertisecentrum dementie

42

Dementie is

een ernstige aandoening ...

... maar ook een sociale constructie ...

... met ingrijpende gevolgen

Tandem =
expertisecentrum
dementie

43

vergeet dementie onthou mens

een dementievriendelijke samenleving start in je hoofd

Bedankt!

Zit je nog met een vraag?

Liesbeth Van Eynde
Coördinator Tandem & Dementie-expert

Regionaal Expertisecentrum Dementie Tandem
Arrondissement Turnhout
Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout
T: +32(0)14 47 83 71
tandem@dementie.be
www.dementie.be/tandem

Tandem =
expertisecentrum
dementie

Alzheimer Liga Vlaanderen vzw
Alzheimer Phone National
gratis luister- & infolijn: **0800 15 225**

44

Wil jij Tandem ook een duwtje in de rug geven?

Dat kan!
Vanaf 40 euro
is je gift fiscaal aftrekbaar.

Giften zijn welkom op BE69 0689 4462 0278

Veel dank!

Regionaal Expertisecentrum Dementie Tandem
vzw
Arrondissement Turnhout
Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout
T: +32(0)14 47 83 71
tandem@dementie.be
www.dementie.be/tandem

Tandem =
expertisecentrum
dementie

45